

Universiteit Utrecht
Master psychologie, Sociale Psychologie

THESIS

Verwachtingen van Adolescenten over Romantische Relaties

Voorspellers van (onrealistische) verwachtingen over de rol van passie, intimiteit en
commitment in toekomstige relaties

Rosalie J.C. Versloot (3646246)

06-07-2014

Hagar ter Kuile

Abstract

In dit onderzoek is getoetst welke factoren de vorming van verwachtingen van adolescenten over de rol van de relatiekarakteristieken passie, intimiteit en *commitment* in toekomstige relaties beïnvloeden. Omdat adolescenten door verschillende fases gaan op het gebied van romantische relaties (Shullman & Seiffge-Krenke, 2001), werd in dit onderzoek gekeken of de voorspellers van verwachtingen over toekomstige relaties verschillen voor jonge en oudere adolescenten. Tevens is geëxploreerd hoe (on)realistisch de verwachtingen van adolescenten over de rol van de drie relatiekarakteristieken zijn in vergelijking met de relatie ervaringen van volwassenen. Er deden 374 adolescenten (14 t/m 17 jaar) en 91 volwassenen (21 jaar en ouder) mee.

Uit dit onderzoek kwam met behulp van hiërarchische meervoudige regressies naar voren dat een goede hechting met vrienden en een hoge inschatting van de relatietevredenheid van de ouders leidde tot hogere verwachtingen van jonge adolescenten. Relatie ervaring en de mate van geloof waren de belangrijkste voorspellers van verwachtingen van oudere adolescenten. Het kijken van romantische tv-programma's voorspelde voor adolescenten van elke leeftijd hogere verwachtingen over passie, intimiteit en *commitment*. Verder bleken adolescenten in vergelijking met de volwassenen uit dit onderzoek onrealistisch lage verwachtingen van *commitment* te hebben, en hadden jongens onrealistisch hoge verwachtingen over de rol van passie in toekomstige relaties.

Inleiding

De interesse in onderzoek naar romantische relaties onder adolescenten is pas een relatief korte tijd aanwezig in de sociaal wetenschappelijke wereld. Desalniettemin blijken romantische ervaringen belangrijke aspecten te zijn in het leven van jongeren, die invloed hebben op de ontwikkeling van identiteit en intimiteit (Dyk & Adams, 1990), seksualiteit, familie- en vriendschapsrelaties en school prestaties (Furman, 2002). Reeds aan het begin van de tienerjaren hebben adolescenten verwachtingen over of ze zullen trouwen en/of samenwonen en welke betekenis relaties zullen hebben in hun leven (Manning, Longmore & Giordano, 2007; Thornton & Young-DeMarco, 2001). Echter, het hebben van onrealistische verwachtingen over het huwelijk kan een negatieve invloed hebben op relatietevredenheid (Bradbury & Fincham, 1988; Stackert & Bursik, 2002), zorgt voor meer relatiestress (Hamamci, 2005) en zou zelfs kunnen leiden tot echtscheiding (Larson, 1988). Omdat verwachtingen over relaties dus niet altijd een positieve uitwerking hebben de relaties, is het van belang te ontdekken welke factoren bijdragen aan het tot stand komen van (onrealistische) verwachtingen bij adolescenten.

In het huidige onderzoek zal worden onderzocht welke factoren in het leven van jonge en oudere adolescenten invloed hebben op de vorming van verwachtingen over relaties. De focus zal liggen op verwachtingen over hoe belangrijk passie, intimiteit en *commitment* zullen zijn in toekomstige, serieuze relaties. Deze drie relatiekarakteristieken staan volgens Sternbergs' *triangular theory of love* centraal in liefdesrelaties en de verhouding waarin ze voorkomen in een relatie is vormend voor hoe sterk en op welke manier liefde ervaren wordt (Sternberg, 1986). Ook zal worden gekeken naar hoe (on)realistisch de verwachtingen van adolescenten over de rol van deze drie karakteristieken zijn ten opzichte van de ervaringen van volwassenen.

Verwachtingen over relaties

Romantische relaties zijn een belangrijk onderdeel in het leven van adolescenten. Naarmate kinderen de adolescentie betreden besteden ze steeds meer tijd aan het denken over (potentiële) romantische partners (Richards, Crowe, Larson & Swarr, 1998), en beginnen ze verwachtingen te vormen over toekomstige relaties (Halpern-Meekin, 2012). Verwachtingen en opvattingen over trouwen en relaties kunnen worden onderverdeeld in twee categorieën: opvattingen het over “gaan trouwen” en opvattingen over “getrouwd zijn” (Willoughby, Hall & Luczak, 2013). Veel onderzoek is reeds gedaan naar de verwachtingen van adolescenten over de eerste categorie; of ze verwachten al dan niet te gaan trouwen en/of samenwonen en welke factoren deze verwachtingen beïnvloeden (Manning, Longmore & Giordano, 2007; Plotnick, 2007). Veel minder is bekend over de verwachtingen die adolescenten hebben over de tweede categorie; hoe het is om getrouwd te zijn en welke relatiekarakteristieken zij denken dat belangrijk zijn in toekomstige relaties.

Passie, intimiteit en *commitment*

Drie relatiekarakteristieken waarvan wordt aangenomen dat ze belangrijk zijn in romantische relaties zijn passie, intimiteit en *commitment* (Sternberg, 1986). Volgens Sternberg & Barnes (1985) hebben mensen verwachtingen over de rol die deze relatiekarakteristieken in hun toekomstige relaties zullen spelen. Passie refereert naar fysieke aantrekkingskracht en seksualiteit tussen partners, intimiteit verwijst naar gevoelens van verbondenheid en nabijheid en *commitment* zijn de keuzes die men maakt om van iemand te houden en om de relatie in stand te houden (Sternberg, 1986). Recent onderzoek heeft uitgewezen dat volwassenen meer passie, intimiteit en *commitment* ervaren dan adolescenten doen (Sumter, Valkenburg & Peter, 2013), wat impliceert dat het belang van de relatiekarakteristieken in romantische relaties vanaf adolescentie tot ruim in de volwassenheid verder toeneemt.

De drie relatiekarakteristieken kunnen in verschillende verhoudingen voorkomen in relaties, zo blijkt dat in korte relaties vooral passie veel voorkomend is, maar *commitment* en intimiteit belangrijker zijn in langdurige relaties (Sternberg, 1986). Mensen die uitgaan van dergelijke verhoudingen van de relatiekarakteristieken in hun relaties hebben waarschijnlijk de meest realistische verwachtingen. Echter, wanneer er discrepantie bestaat tussen de verwachtingen over het belang van passie, intimiteit en *commitment* en de rol die deze relatiekarakteristieken in werkelijkheid spelen, kan dit leiden tot een daling van relatietevredenheid (Sternberg & Barnes, 1985).

Hoewel dus blijkt dat (onrealistische) verwachtingen over het belang van passie, intimiteit en *commitment* negatieve gevolgen kunnen hebben voor relaties en de vorming van (onrealistische) romantische verwachtingen reeds begint in de adolescentie, is er nog geen literatuur bekend die deze combinatie heeft onderzocht. In dit onderzoek zal daarom de focus liggen op welke factoren invloed hebben op de vorming van deze verwachtingen in de adolescentie. Ook zal worden geëxploreerd of er discrepantie bestaat tussen de verwachtingen van adolescenten over de rol van de drie relatiekarakteristieken en de ervaringen van volwassenen.

Ontwikkeling van romantische relaties

Adolescenten verschillen onderling in wanneer ze geïnteresseerd raken in romantische relaties en welke romantische ervaringen ze op doen (Furman, 2002). Desalniettemin zijn er volgens Brown (1999; in Shulman & Seiffge-Krenke, 2001) globaal gezien 4 fases in de ontwikkeling van adolescenten op het gebied van romantische relaties. In de eerste fase (begint rond de 14 jaar) is vooral fysieke aantrekkingskracht van belang. In de tweede fase (15 en 16 jaar) ontmoeten jongens en meisjes elkaar in gemengde (vrienden)groepen en zijn romantische contacten meer gericht zijn op vriendschap dan op intimiteit (Shulman & Seiffge-Krenke, 2001). De leeftijd van 16 jaar kenmerkt voor sommige adolescenten tevens

de overgang naar derde fase (16,17, 18 en 19 jaar), waar bij het aangaan van relaties de focus ligt op gedeelde intimiteit en seksuele activiteit (Shulman & Seiffge- Krenke, 2001). In de vierde fase (rond de 20 jaar) ligt de focus van relaties ook op gedeelde intimiteit, maar vooral op zorgverlening en verbondenheid met de partner (Furman & Wehner, 1997), en de relaties die aangegaan worden zijn meestal lange termijn relaties (Shulman & Seiffge- Krenke, 2001).

In het artikel van Shullman & Seiffge-Krenke (2001) komt naar voren dat hoewel niet alle onderzoekers deze fases zo benoemen, er wel degelijk verschillen zijn tussen adolescenten die passen bij deze romantische fases. Zo werd in eerder onderzoek al onderscheid gemaakt tussen ‘jonge’, ‘middel’ en ‘late’ adolescenten (Lempers & Clarck-Lempers, 1992) en spreken weer anderen over een bepaalde volgorde van romantische ervaringen die adolescenten meemaken (Bouchey en Furman, 2006). Gezien deze eerdere bevindingen over de invloed van leeftijd op romantische ervaringen, verwachten we dat door de adolescentie heen de vorming van verwachtingen over passie, intimiteit en *commitment* beïnvloed zal worden door andere factoren, en zal daarom in dit onderzoek onderscheid worden gemaakt tussen jonge en oudere adolescenten.

Determinanten van verwachtingen

Ouders. De invloed van ouders op de romantische relaties van adolescenten is al veelvuldig onderzocht. Het blijkt dat kinderen die met consistentie en empathie zijn opgevoed eerder een veilige hechting ontwikkelen met hun ouders, met als resultaat dat ze in romantische relaties open staan voor intimiteit en nabijheid (Bouchey & Furman, 2006). Een onveilige of ambivalente hechting resulteert dikwijls in een onzeker en onrealistisch beeld van romantische relaties (Furman & Wehner, 1997; Stackert & Bursik, 2002), dat veelal wordt gekarakteriseerd door hoge verwachtingen van seksuele aantrekkingskracht en emotie (Jones & Nelson, 1996). Omdat een goede hechting met een hechtingsfiguur leidt tot meer realistische verwachtingen, wordt in dit onderzoek verwacht dat een goede hechting met

ouders zal leiden tot lagere verwachtingen over het belang van passie en hogere verwachtingen over het belang van intimiteit en *commitment*.

Naast de hechtingsrelatie blijkt ook de relatie van de ouders zelf van invloed te zijn op het beeld dat adolescenten hebben van relaties, vooral als de huwelijkskwaliteit van de ouders door de adolescenten als goed wordt ervaren (Cunningham & Thornton 2006). De relatie van de ouders staat model voor de manier waarop communicatie, conflict hantering en steun geven plaats vindt (Bouchey & Furman, 2006) en adolescenten zouden hun eigen romantische ervaringen kunnen meten aan de manier waarop ouders met elkaar omgaan.

Naarmate de adolescentie vordert, wordt de link tussen ouder- kind relaties en romantische relaties sterker (Furman, 2002). We verwachten daarom dat de hechting met ouders en de relatietevredenheid van de ouders een sterkere invloed zullen gaan uitoefenen op de verwachtingen over passie, intimiteit en *commitment* naarmate adolescenten ouder worden. Hoewel bekend is dat ouders invloed hebben op attitudes van adolescenten over onder andere trouwen en seksualiteit (Axinn & Thornton, 1996), is tot op heden nog niet eerder onderzocht welke rol ouders spelen in de vorming van verwachtingen van hun kinderen over passie, intimiteit en *commitment*. In dit onderzoek wordt daarom de hechting met de ouders en de relatietevredenheid van de ouders meegenomen.

Leeftijdsgenoten en vrienden. Romantische relaties en vriendschapsrelaties delen een aantal karakteristieken, zoals kameraadschap en intimiteit (Shulman & Scharf, 2000), en zouden meer met elkaar overeenkomen dan romantische relaties en ouder-kind relaties (Furman, 1999). Ervaringen met vrienden zouden daarnaast ook verwachtingen over romantische relaties beïnvloeden (Furman, 2002). Deze bevindingen zouden vooral voor jonge adolescenten van toepassing kunnen zijn. Waar voor jonge adolescenten een romantische partner vooral de rol van vriend vervuld en de vorming van relaties sterk wordt beïnvloed door leeftijdsgenoten (Gorrese & Ruggieri, 2012), wordt dit geleidelijk minder

wanneer adolescenten ouder worden (Shulman & Seiffge-Krenke, 2001). In het huidige onderzoek wordt daarom verondersteld dat de hechting met vrienden de verwachtingen over de rol van passie, intimiteit en *commitment* van jonge adolescenten meer zal beïnvloeden dan die van oudere adolescenten. Daarnaast blijkt dat in de adolescentie naast ouders ook vrienden belangrijke hechtingspersonen zijn (Gorrese & Ruggieri, 2012). Daarom wordt verwacht dat niet alleen een goede hechting met ouders maar ook een goede hechting met vrienden zal leiden tot meer realistische verwachtingen, ofwel lagere verwachtingen over de rol van passie, en hogere verwachtingen over de rol van intimiteit en *commitment*.

Televisie kijken. Het kijken van televisie programma's en films blijkt eveneens invloed te hebben op de vorming van verwachtingen over relaties, vooral programma's in het romantische genre (Segrin & Nabi, 2006). Mensen die meer romantische films en tv-programma's kijken verwachten meer intimiteit te zullen ervaren (Segrin & Nabi, 2006) en hebben hogere verwachtingen van seks in relaties (Ward, 2003). Daarnaast wordt in actiefilms de mannelijke en vrouwelijke seksualiteit vaak overdreven neergezet (Tasker, 1993) en komen regelmatig romantische scènes voor. Daarom wordt in dit onderzoek ook het kijken naar programma's in het actiegenre meegenomen en veronderstellen we dat adolescenten die meer televisieprogramma's kijken in het genre romantiek en actie hogere verwachtingen hebben over de rol van passie, intimiteit en *commitment* in toekomstige relaties.

Televisieprogramma's zijn vaak een belangrijke bron van voorbeelden over relaties en hebben daarmee, voornamelijk voor jonge adolescenten, een belangrijke informatieve functie (Eggermont, 2010). Jonge adolescenten zouden door gebrek aan romantische ervaring meer beïnvloed worden door romantische scènes in tv-programma's (Ward, 2003). In dit onderzoek wordt dan ook voorspeld dat de invloed van romantiek- en actiegerelateerde tv-programma's op de verwachtingen over de rol van passie, intimiteit en *commitment* groter zal zijn voor jonge adolescenten dan voor oudere adolescenten.

Relatie ervaring. Uit onderzoek kwam naar voren dat positieve en negatieve relatie ervaringen in het verleden voorspellers zijn van respectievelijk optimistische en sombere verwachtingen over toekomstige relaties (Bouchey & Furman, 2006). Tevens blijkt het hebben van relatie ervaring ertoe te leiden dat passie, intimiteit en *commitment* een grotere rol vervullen in relaties (Sumter, Valkenburg & Peter, 2013). Echter, nog niet duidelijk is of relatie ervaring ook leidt tot hogere verwachtingen over de rol van deze relatiekarakteristieken in toekomstige relaties. Ook is niet bekend welke invloed het hebben van relatie ervaring “op zich” (los van de positiviteit van deze ervaringen) heeft op verwachtingen over toekomstige relaties. Daarom zal de invloed van relatie ervaring exploratief worden meegenomen.

Naarmate adolescenten meer romantische ervaringen op doen, krijgen deze ervaringen grotere invloed op het leven van adolescenten (Connolly, Furman & Konarski, 2000) en op de relatietevredenheid in latere relaties dan interacties met leeftijdsgenoten en ouders (Madsen & Collins, 2011). Omdat er vanuit kan worden gegaan dat oudere adolescenten meer romantische ervaringen hebben opgedaan dan jonge adolescenten, veronderstellen wij dat relatie ervaring een grotere invloed heeft op de verwachtingen over de rol van passie, intimiteit en *commitment* van oudere adolescenten dan van jongere adolescenten.

Huidig onderzoek

Het huidige onderzoek bekijkt welke factoren (onrealistische) verwachtingen van jonge en oudere adolescenten over het belang van passie, intimiteit en *commitment* in toekomstige relaties voorspellen. Hoe (on)realistisch de verwachtingen van adolescenten zijn zal worden bepaald ten opzichte van de ervaringen van volwassenen. Verwacht wordt dat de hechting met en de relatietevredenheid van ouders, de hechting met vrienden, het kijken van televisieprogramma's in het genre romantiek en actie en de relatie ervaring van de adolescenten invloed zullen hebben op de verwachtingen van adolescenten.

De eerste hypothese stelt dat een goede hechting met ouders en vrienden en hoge relatietevredenheid van de ouders meer realistische verwachtingen zullen voorspellen, ofwel hogere verwachtingen over intimiteit en *commitment*, maar lagere verwachtingen over passie. Het kijken van televisieprogramma's in het genre romantiek en actie wordt verondersteld hogere verwachtingen over passie, intimiteit en *commitment* te voorspellen. De invloed van relatie ervaring wordt exploratief meegenomen. In hypothese twee wordt voorspeld dat de verwachting van jongere adolescenten meer beïnvloed worden door de hechting met vrienden en het kijken naar tv programma's, terwijl oudere adolescenten meer beïnvloed zouden worden door relatie ervaring en de hechting met en de relatietevredenheid van ouders. Tenslotte wordt er exploratief onderzocht hoe (on)realistisch de verwachtingen van adolescenten zijn in vergelijking met de ervaringen van volwassenen.

Dit onderzoek gaat op meerdere punten verder dan eerder onderzoek op het gebied van verwachtingen over relaties. Allereerst wordt in dit onderzoek voor het eerst gekeken naar verwachtingen van adolescenten over het belang van passie, intimiteit en *commitment* in toekomstige relaties en diens voorspellers. Hiermee ligt de focus niet op het vooruitzicht of er al dan niet getrouwd/samengewoond zal worden, wat al vaak onderzocht is, maar op verwachtingen over hoe het is om een serieuze relatie te hebben. Daarbij worden verwachtingen van jonge en oudere adolescenten tegen elkaar uitgezet. Tenslotte wordt er op een unieke manier gekeken naar hoe realistisch verwachtingen van adolescenten zijn, door hun verwachtingen te vergelijken met de relatie ervaringen van volwassenen.

Methode

Participanten

De vragenlijst voor dit onderzoek is door 546 participanten ingevuld. 27 participanten zijn verwijderd uit de data set omdat ze niet binnen de leeftijdsgrenzen vielen, 15 participanten zijn verwijderd omdat er reden was om aan te nemen dat ze de vragenlijst niet

serieus hadden ingevuld en 22 participanten zijn niet meegenomen omdat ze de vragenlijst niet verder dan de eerste vragen ingevuld hadden. Verder zijn alle achttienjarige (17 respondenten) verwijderd uit de data set omdat deze groep een te klein aantal vormde om de analyses op uit te voeren. Uiteindelijk zijn er in totaal 465 participanten meegenomen in dit onderzoek. Hiervan waren 374 adolescenten (14 t/m 17 jaar) en 91 volwassenen (21 jaar en ouder).

In de groep adolescenten deden 177 jongens en 197 meisjes mee. De gemiddelde leeftijd van de jongens was 15.35 jaar ($SD = 1.02$), de gemiddelde leeftijd van de meisjes was 15.38 ($SD = .92$). De jongste participant was 14 jaar en de oudste 17 jaar. Van alle adolescenten in deze conditie gaf 72.8% aan single te zijn, 9.1% was aan het daten en 16.9% had een relatie. De gemiddelde relatielengte van de adolescenten met een relatie was 9.5 maanden ($SD = 14.12$). Alle adolescenten zaten op het moment van afname van de vragenlijst op de middelbare school. Ze kwamen uit verschillende jaarlagen van de opleidingsniveaus mavo, havo en vwo (zie Tabel 2). Verder gaf 53.7% van de adolescenten aan geen geloof te hebben, hing 38.8% het christendom aan, 3.7% de Islam en 3.7% gaf aan nog een ander geloofsovertuiging te hebben.

In de groep volwassenen deden 33 mannen en 58 vrouwen mee. In deze groep was de gemiddelde leeftijd van de mannen 40,4 jaar ($SD = 16.5$) en de gemiddelde leeftijd van de vrouwen 37,2 jaar ($SD = 14.8$). De jongste was 21 jaar en de oudste 77 jaar. Alle volwassenen hadden een relatie; 23.1% van de participanten hadden een relatie maar woonde apart, 17.6% van de participanten woonde samen met zijn/haar partner en 59.3% was getrouwd. Gemiddeld waren de participanten 14 jaar ($SD = 13.8$) samen met hun partner. Voor 3.3% van de volwassenen was vmbo/mavo de hoogst afgeronde opleiding, voor 8.8% havo, 7.7% vwo, 15.4% mbo, 35.2% hbo en 26.4% wo. Verder gaf 23.1% van de participanten in deze conditie

aan geen geloof te hebben, hing 71.4% het christendom aan en gaf 5.5% aan een ander geloof te hebben.

Procedure

De proefpersonen zijn op verschillende manieren geworven. De adolescenten zijn geworven op een middelbare school in Naaldwijk voor mavo/havo/vwo. In een tijdsbestek van twee weken hebben 12 klassen van deze school tijdens een daarvoor bestemd lesuur de vragenlijst ingevuld. De vragen werden afgenomen via een online vragenlijst. Deze maakten de participanten nadat ze eerst een leerlingen enquête van de school hadden ingevuld. Naast schriftelijke instructies aan het begin van de vragenlijst kregen de participanten ook een mondeling briefing waarin werd verteld wat het doel was van de vragenlijst en dat vertrouwelijk zou worden gegaan met de gegevens van de participanten. Tevens werd in de briefing duidelijk dat de participanten zich vrij konden voelen om vragen te stellen en dat ze te allen tijde mochten stoppen met vragenlijst als zij dit wensten. De participanten maakten de vragenlijst zelfstandig.

De volwassenen zijn geworven in de omgeving van de onderzoeker en via bekenden. Via de mail en via de website Facebook werden de participanten uitgenodigd om mee te doen aan het onderzoek. Ze konden de vragenlijst invullen door op de link te klikken die in de e-mail of het bericht bijgevoegd was. De volwassen participanten kregen dezelfde schriftelijke instructies aan het begin van de vragenlijst waarin verteld werd wat het doel is van het onderzoek en dat de gegevens anoniem verwerkt zouden worden. Ook werd hier in duidelijk dat de participanten te allen tijde mochten stoppen met het onderzoek. Geen van de participanten kreeg een beloning.

Materialen

Over het algemeen hebben de adolescenten en volwassenen dezelfde vragenlijst ingevuld. Echter, de vragen over de rol van passie, intimiteit en *commitment* werden voor de

adolescenten zo gesteld dat gemeten kon worden wat hun verwachtingen zijn over deze relatiekarakteristieken in toekomstige relaties. Volwassenen beantwoorden dezelfde vragen maar dan over hun huidige relatie. De beschrijvende statistieken zijn uitgezet in Tabel 1, correlaties tussen de variabelen zijn te vinden in Tabel 3.

Relatie ervaring. De relatie ervaring van de participanten werd gemeten door de vraag of ze eerder één of meerder relaties hebben gehad. Indien het antwoord ja was werd hen gevraagd aan te geven hoeveel relaties van drie maanden of meer ze hebben gehad.

Hechting met ouders en vrienden. De hechting van de participanten met ouders en vrienden is gemeten doormiddel van Armsden & Greenbergs' (1987) *Inventory of Parent and Peer Attachment (IPPA)*. Deze hebben we voor dit onderzoek naar het Nederlands vertaald. De vragenlijst behelst twee subschalen die de hechting met ouders en de hechting met vrienden apart meten. Beide subschalen behelst dezelfde drie factoren: 'communicatie', 'vertrouwen' en 'vervreemding'. Omdat de vragenlijst in zijn geheel te lang was voor het huidige onderzoek is een selectie gemaakt op basis van de factorladingen van de items op de drie factoren (Armsden & Greenberg, 1987). De uiteindelijke vragenlijst die in het huidige onderzoek gebruikt is bestond uit negen vragen die de hechting met ouders maten (bijvoorbeeld: "*Mijn ouders hebben vertrouwen in mijn beslissingen*") en negen vragen die de hechting met vrienden maten (bijvoorbeeld: "*Wanneer mijn vrienden weten dat mij iets dwars zit, dan vragen ze daar naar*"). De vragen werden beantwoord op een 5-punt likertschaal (1 = "*helemaal mee oneens*" tot 5 = "*helemaal mee eens*"). De betrouwbaarheid van de vragen over hechting met ouders was voor de adolescenten $\alpha = .81$ en voor de volwassenen $\alpha = .84$. De betrouwbaarheid van de vragen over hechting met vrienden was voor adolescenten $\alpha = .84$ en volwassenen $\alpha = .80$.

Relatietevredenheid ouders. De relatietevredenheid van de ouders is gemeten door de vraag: "*Hoe gelukkig denk je dat je ouders zijn in hun relatie?*" De participanten

beantwoordden deze vraag op een schuifbalk die liep van 1 (“*helemaal niet gelukkig*”) tot 10 (“*heel gelukkig*”).

Televisie kijkgedrag. Hoe vaak de participanten genre specifieke televisieprogramma’s keken is gemeten met aangepaste vragen die oorspronkelijk opgesteld zijn door Segrin en Nabi (2006). De participanten moesten op een schuifbalk van 1 (“*helemaal nooit*”) tot 10 (“*heel vaak*”) aangeven hoe vaak ze programma’s in de genres ‘romantische komedie’, ‘*reality serie*’ en ‘actie’ keken.

Verwachtingen/ervaringen rol passie, intimiteit en *commitment*. De participanten werden gevraagd op een schuifbalk van 1 (“*helemaal niet belangrijk*”) tot 10 (“*heel belangrijk*”) aan te geven hoe belangrijk ze denken dat bepaalde begrippen (zullen) zijn in hun (toekomstige) relatie. Gevraagd werd naar de verwachtingen/ervaring van vier begrippen per relatiekarakteristiek, bijvoorbeeld ‘aantrekkingskracht’ (passie), ‘wederzijds begrip’ (intimiteit) en ‘vriendschap’ (*commitment*). Voor elk relatiekarakteristiek werd het gemiddelde van de vier antwoorden meegenomen. Voor de adolescenten was de betrouwbaarheid van passie $\alpha = .75$, intimiteit $\alpha = .74$ en *commitment* $\alpha = .82$. Voor volwassenen was de betrouwbaarheid van passie $\alpha = .89$, intimiteit $\alpha = .87$ en *commitment* $\alpha = .76$.

Data-analyse

In de data van zowel de adolescenten als de volwassenen zaten een aantal uitschieters. Om deze participanten toch mee te kunnen nemen is bij elke uitschieter twee keer de standaard deviatie opgeteld of afgetrokken, afhankelijk van of de score onder of boven het gemiddelde lag. De adolescenten zijn in drie leeftijdsgroepen verdeeld (zie tabel 2); na het draaien van de eerste analyses bleken de verschillen in voorspellers voor de 14 en 15 jarige erg klein te zijn en werden deze leeftijdsgroepen samengevoegd tot een groep van 209 adolescenten. De 16 en de 17 jarige vormde de tweede en derde groep van respectievelijk 111

en 52 adolescenten. Ook bleken de verschillen in voorspellers voor jongens en meisjes groot en zijn per leeftijdsgroep de jongens en meisjes apart geanalyseerd (zie Tabel 2). Tenslotte is de variabele ‘relatietevredenheid van ouders’ alleen gemeten onder adolescenten met ouders die bij elkaar zijn en is deze niet van toepassing op adolescenten met gescheiden ouders. Voor het aantal participanten meegenomen in de analyse van deze variabele, zie Tabel 1.

Voordat de regressie analyses uitgevoerd werden is gekeken of er verschillen waren in demografische gegevens tussen de groepen. Noch tussen de leeftijdsgroepen noch tussen de sekse zijn verschillen gevonden in hoe gelovig de participanten waren. Wel bleken de 17 jarige adolescenten een hoger opleidingsniveau te hebben dan de 14, 15 en 16 jarige adolescenten ($F(3,373) = 6.30, p < .001$), dit is een logisch gevolg van het gegeven dat men rond de 16 jaar afstudeert van de mavo, maar nog niet van de havo en vwo. Eventuele verschillen in demografische gegevens tussen de adolescenten en de volwassenen zijn eveneens bekeken. Er bleek een verschil te zijn in hoe gelovig de participanten waren en het opleidingsniveau. De volwassenen gaven aan meer gelovig te zijn dan de adolescenten ($F(1,464) = 148.47, p < .001$) en hadden een hoger opleidingsniveau ($F(1,464) = 990.37, p < .001$), wat logisch is gezien de meeste volwassenen reeds een vervolgopleiding hebben gevolgd.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van hiërarchische meervoudige regressies, die per leeftijdsgroep voor jongens en meisjes uitgevoerd werden. Voor beide hypothesen bestond het eerste blok van de regressies uit de controle variabelen ‘opleidingsniveau’ en ‘mate van geloof’. In het tweede blok werden de variabelen ‘hechting met ouders’, ‘hechting met vrienden’, ‘relatie ervaring’, ‘relatietevredenheid ouders’ en het kijken van ‘romantische komedies’, ‘actie films’ en ‘reality tv’ toegevoegd. Door middel van *backward deletion* werden de variabelen met de grootste p-waarde één voor één uit het model gehaald. Dit ging door tot het model alleen nog variabelen bevatte met een p-waarde lager dan .30, zo werden er

geen variabelen verwijderd die, hoewel niet significant, wel bijdroegen aan het model.

Gekozen is voor *backward deletion* om de kans op een type twee fout te voorkomen.

Resultaten

Hypothese 1 en 2

In hypothese één werd voorspeld dat een goede hechting met ouders en vrienden en hoge relatietevredenheid van de ouders zou leiden tot meer realistische verwachtingen; hogere verwachtingen over intimiteit en *commitment* maar lagere verwachtingen over passie. Het kijken naar tv programma's in het genre romantiek en actie zou hogere verwachtingen over passie, intimiteit en *commitment* voorspellen. Relatie ervaring werd exploratief meegenomen. In hypothese twee werd voorspeld dat de verwachting van oudere adolescenten meer beïnvloed zouden worden door de hechting met ouders en relatie ervaring, terwijl jongere adolescenten meer beïnvloed zouden worden door de hechting met vrienden en het kijken van tv programma's in het genre romantiek en actie. Deze hypothesen zijn voor elke relatievariabel, passie, intimiteit en *commitment*, apart getoetst door middel van een hiërarchische meervoudige regressie analyse. Zie Tabel 4 voor een overzicht van alle voorspellers per leeftijdsgroep en regressie coëfficiënten per model.

14 en 15 jaar.

Jongens. In strijd met de eerste hypothese verwachtten jongens meer passie als ze de relatietevredenheid van de ouders hoog inschatten, wel zoals voorspeld verwachtten ze marginaal meer passie als ze meer romantische komedie keken ($R^2 = .29$, $F(4,79) = 7.72$, $p < .001$; zie Tabel 4). In lijn met de hypothese voorspellen dezelfde variabelen en aanvullend marginaal een goede hechting met vrienden hogere verwachtingen van intimiteit ($R^2 = .24$, $F(4,79) = 6.05$, $p < .001$). Wederom zoals veronderstelt voorspelde deze drie variabelen significant hogere verwachtingen van *commitment* ($R^2 = .31$, $F(3,79) = 11.31$, $p < .001$).

Meisjes. In strijd met de hypothese verwachtten de jongste meisjes juist minder passie als ze meer romantische komedies keken, maar verwachtten ze, wel zoals verondersteld, meer passie als ze vaker *reality* tv keken en een hoger opleidingsniveau hadden ($R^2 = .09$, $F(5,106) = 2.08$, $p = .07$). Zoals verwacht voorspelde de relatietevredenheid van de ouders hogere verwachting over intimiteit ($R^2 = .12$, $F(3,86) = 3.60$, $p < .05$). Geen enkele variabele voorspelde de verwachting van *commitment* van meisjes. Te zien is dat in vergelijking met de jongens en de oudere meisjes, voor de jongere meisjes weinig variantie verklaard werd door de variabelen uit het model.

16 jaar.

Jongens. In tegenstrijd met de hypothese verwachtten jongens van 16 jaar meer passie in hun toekomstige relatie als ze een goede hechting hadden met hun vrienden en de relatietevredenheid van de ouders hoog inschatten. Wel verwachtten ze ook marginaal meer passie als ze vaker actiefilms keken, zoals verondersteld, en meer gelovig waren ($R^2 = .29$, $F(4,42) = , p = .010$). Net als bij de 14 en 15 jarige jongens en in overeenstemming met de hypothese, voorspelde een hogere inschatting van de relatietevredenheid van de ouders en marginaal een goede hechting met vrienden bij 16 jarige jongens hogere verwachtingen van intimiteit ($R^2 = .25$, $F(2,42) = 6.72$, $p < .010$). Eveneens in lijn met de hypothese voorspelde een hogere inschatting van de relatietevredenheid van de ouders hogere verwachtingen van *commitment* ($R^2 = .33$, $F(5,42) = 3.64$, $p < .010$).

Meisjes. Zoals verondersteld voorspelde een hogere inschatting van de relatietevredenheid van de ouders lagere verwachtingen over passie, een goede hechting met vrienden leidde daarentegen tot hogere verwachtingen over passie, wat in strijd is met de hypothese ($R^2 = .23$, $F(4,47) = 3.24$, $p < .05$). Voor de 16 jarige meisjes voorspelde een hoger opleidingsniveau lagere verwachtingen over intimiteit ($R^2 = .13$, $F(2,55) = 3.81$, $p < .05$), deze variabele voorspelde ook lagere verwachtingen over *commitment*, het kijken van

romantische komedies leidde juist tot hogere verwachtingen van *commitment* in toekomstige relaties, zoals verwacht ($R^2 = .26$, $F(3,55) = 6.22$, $p = .001$).

17 jaar.

Jongens. Meer relatie ervaring en het kijken van romantische komedies voorspelde marginaal hogere verwachtingen van passie, zoals veronderstelt ($R^2 = .27$, $F(5,21) = 1.17$, $p = .37$). In lijn met de hypothese voorspelde het kijken van romantische komedies en *reality* series hogere verwachtingen over intimiteit, maar jongens die meer gelovig waren verwachtten dat intimiteit een kleinere rol zou spelen in toekomstige relaties ($R^2 = .51$, $F(5,21) = 3.28$, $p < .05$). Deze drie variabelen hadden dezelfde invloed op de verwachtingen over *commitment*, zoals verwacht voorspelde daarnaast een hogere inschatting van de relatietevredenheid van de ouders en meer relatie ervaring hogere verwachtingen over *commitment* ($R^2 = .56$, $F(5,21) = 4.07$, $p < .05$).

Meisjes. In overeenkomst met de hypothese voorspelde het kijken van actie films hogere verwachtingen over passie voor de 17 jarige meisjes, het hebben van meer relatie ervaring en meer gelovig zijn voorspelde juist lagere verwachtingen van passie ($R^2 = .40$, $F(4,23) = 3.11$, $p < .05$). De inschatting van de relatietevredenheid van de ouders voorspelde, tegen verwachting in, marginaal lagere verwachtingen over intimiteit ($R^2 = .33$, $F(5,21) = 1.59$, $p = .22$). Zoals verondersteld leidde het kijken van *reality* shows tot hogere verwachtingen over *commitment* in toekomstige relaties, meer relatie ervaring en de mate van geloof voorspelde marginaal lagere verwachtingen over *commitment* ($R^2 = .36$, $F(6,23) = 1.58$, $p = .21$).

Op basis van de uitkomsten die hierboven beschreven zijn en te zien zijn in Tabel 1 kunnen de hypothesen slechts deels bevestigd worden. Te zien is dat relatie ervaring zoals verwacht vooral invloed had op de oudere adolescenten, hoewel de deze invloed niet hetzelfde was voor jongens en meisjes. De hechting met vrienden was zoals verwacht een

belangrijkere voorspeller voor jongere dan voor oudere adolescenten, de hechting met ouders had geen grote invloed. De ingeschatte relatietevredenheid van de ouders bleek veel meer van belang, voor elke leeftijd maar vooral voor de jongste jongens. Tevens bleken de controle variabelen 'opleidingsniveau' en 'mate van geloof' regelmatig lagere verwachtingen van passie, intimiteit en *commitment* te voorspellen.

Exploratie

ANOVA's zijn uitgevoerd om te onderzoeken hoe (on)realistisch de verwachtingen van adolescenten over de rol van passie, intimiteit en *commitment* in toekomstige relaties waren in vergelijking met de ervaringen van volwassenen. De gemiddelde scores van de adolescenten werden vergeleken met die van de volwassen mannen en de scores van de meisjes met de scores van de volwassen vrouwen. De adolescente jongens scoorden hoger op passie ($F(1,214) = 12.08, p < .01$) en lager op *commitment* ($F(1,214) = 5.66, p < .05$) dan de volwassen mannen. De adolescente meisjes scoorden lager op *commitment* dan de volwassen vrouwen ($F(1,258) = 4.63, p < .05$). Dit impliceert dat de verwachtingen van jongens en meisjes over de rol van *commitment* onrealistisch laag, en de verwachtingen van jongens over de rol van passie onrealistisch hoog zijn, in vergelijking met de ervaringen van volwassenen.

Eventuele verschillen tussen de seksen en leeftijdsgroepen in hoe (on)realistisch de verwachtingen waren zijn geanalyseerd met behulp van verschilcores. De verschilcores zijn berekend door van de scores van passie, intimiteit en *commitment* van de adolescenten de gemiddelde scores van de respectievelijke variabelen van de volwassenen af te trekken. Uit de ANOVA's kwam naar voren dat de verschilcores van de jongens significant hoger waren dan die van de meisjes voor passie ($F(1,382) = 6.04, p < .05$), intimiteit ($F(1,382) = 7.25, p < .01$) en *commitment* ($F(1,382) = 14.90, p < .001$). Dit houdt in dat de scores van de adolescente mannen op deze variabelen meer afwijken van de scores van de volwassenen dan die van de

adolescente vrouwen. Er bleken geen significante verschillen zijn tussen de leeftijdsgroepen in hoe (on)realistisch de verwachtingen zijn over passie, intimiteit en *commitment*.

Discussie

In dit onderzoek is gekeken naar welke factoren de verwachtingen van adolescenten over de rol van de drie relatiekarakteristieken passie, intimiteit en *commitment* (*triangular theory of love*; Sternberg, 1986) in toekomstige relaties beïnvloeden. Omdat in eerder onderzoek veelvuldig naar voren is gekomen dat adolescenten door verschillende fases gaan op het gebied van romantische relaties (Shullman & Seiffge-Krenke, 2001), werd in dit onderzoek gekeken of de voorspellers van verwachtingen over toekomstige relaties verschillen voor jonge en oudere adolescenten. Het hebben van onrealistische verwachtingen kan leiden tot meer relatiestress (Hamamci, 2005) en mogelijk zelfs tot echtscheiding (Larson, 1988), daarom is tevens explorierend gekeken naar hoe (on)realistisch de verwachtingen van de adolescenten over passie, intimiteit en *commitment* zijn in vergelijking met de relatie ervaring van volwassenen. De verwachtingen over de rol van passie, intimiteit en *commitment* werden het meest voorspeld door de relatietevredenheid van de ouders, de hechting met vrienden, het kijken van romantische komedies, relatie ervaring en de controle variabelen ‘mate van geloof’ en ‘opleidingsniveau’. Adolescente jongens en meisjes blijken daarnaast onrealistische verwachtingen te hebben in vergelijking met de relatie ervaringen van volwassenen

In de eerste hypothese werd verondersteld dat een goede hechting met ouders en vrienden en hoge relatietevredenheid van de ouders samen hangen met meer realistische verwachtingen, oftewel hogere verwachtingen over intimiteit en *commitment* maar lagere verwachtingen over passie. De hechting met ouders bleek weinig invloed te hebben op de verwachtingen van de adolescenten. De invloed van de relatietevredenheid van de ouders en de hechting met vrienden was wel groot en voorspelde meestal hogere verwachtingen over

intimiteit en *commitment* en tegen verwachting in ook over passie. Het kijken naar tv programma's in het genre romantiek en actie werd verondersteld hogere verwachtingen over passie, intimiteit en *commitment* te voorspellen. Dit kon grotendeels worden bevestigd: het kijken van romantische programma's leidde tot hogere verwachtingen van de relatiekarakteristieken, het kijken van actiefilms had echter bijna geen invloed. De invloed van relatie ervaring werd explorerend meegenomen; deze factor bleek hogere verwachtingen voor jongens maar lagere verwachtingen voor meisjes te voorspellen.

In hypothese twee werd voorspeld dat de verwachting van jongere adolescenten meer beïnvloed zouden worden door de hechting met vrienden en het kijken naar tv programma's in het genre romantiek en actie. Wat opviel was dat er niet veel factoren de verwachtingen van jonge meisjes bleken te voorspellen. Voor jonge jongens bleken inderdaad de hechting met vrienden en het kijken van romantische programma's belangrijke voorspellers, maar tegen verwachting in ook de relatietevredenheid van de ouders. Daarnaast werd in hypothese twee verondersteld dat de verwachtingen van oudere adolescenten het meest beïnvloed zouden worden door de hechting met ouders, de relatietevredenheid van de ouders en relatie ervaring. De hechting met ouders bleek geen invloed uit te oefenen maar de relatietevredenheid van de ouders bleek wel een tamelijk grote voorspeller. Echter, de relatie ervaring bleek samen met het kijken van romantische programma's de grootste voorspeller voor de oudere adolescenten.

Tenslotte werd explorerend onderzocht hoe (on)realistisch de verwachtingen van de adolescenten over het belang van de relatiekarakteristieken in toekomstige relaties waren in vergelijking met de ervaring van volwassenen in hun relatie. Jongens en meisjes verwachten allebei dat *commitment* later minder belangrijk zal zijn dan dat de volwassenen mannen en vrouwen nu ervaren. Daarnaast verwachten adolescente jongens ook dat passie een belangrijkere rol zal spelen in toekomstige relaties dan volwassen mannen nu ervaren in hun relaties. Verder blijken de verwachtingen van jongens verder dan die van de meisjes af te

liggen van de ervaringen van de volwassenen, wat inhoudt dat ze eerder onrealistische verwachtingen hebben.

Hoewel in eerder onderzoek bleek dat de hechting met ouders een belangrijke invloed heeft op romantische relaties van adolescenten (Furman & Wehner, 1997) bleek in dit onderzoek de veronderstelling dat de hechting met ouders invloed zou hebben op de verwachtingen over passie, intimiteit en *commitment* van adolescenten niet te worden bevestigd. Wel kwam naar voren dat de inschatting van de relatietevredenheid van de ouders veel invloed had op de verwachting over de relatievariabelen, wat een bevestiging is van eerder onderzoek (Bouchey & Furman, 2006; Cunningham & Thornton 2006). Vooral bij de 14, 15 en 16 jarige jongens bleek de inschatting van de relatietevredenheid van de ouders een belangrijke voorspeller, wat niet in lijn was met de hypothese. Blijkbaar worden verwachtingen van adolescenten niet direct gevormd door de hechting die ze hebben met hun ouders, maar eerder door het voorbeeld dat ze zien in de relatie van hun ouders.

Een hogere inschatting van de relatietevredenheid van de ouders voorspelde niet alleen hogere verwachtingen over intimiteit en *commitment*, maar ook over passie. Mogelijk denken adolescenten die de relatie tevredenheid van hun ouders hoog inschatten eerder dan adolescenten met ontevreden ouders, dat de drie relatiekarakteristieken een grotere rol spelen in de relatie van hun ouders. Als de relatie van de ouders als voorbeeld geldt voor hun eigen relaties, zouden adolescenten met tevreden ouders logischerwijs ook hogere verwachtingen hebben over de rol van passie, intimiteit en *commitment* in toekomstige relaties.

Uit eerder onderzoek kwam naar voren dat leeftijdsgenoten en vrienden grotere invloed hebben op de vorming van relaties van jongere adolescenten dan die van oudere adolescenten (Shulman & Seiffge-Krenke, 2001). Echter, in het huidige onderzoek werd deze invloed van vrienden op verwachtingen over toekomstige relaties slechts deels gevonden. Uit de data kwam naar voren dat een betere hechting met vrienden bij de 14 en 15 jarige jongens

leidde tot hogere verwachtingen over de rol van intimiteit en *commitment*. Echter, de verwachtingen van de oudere jongens en de meisjes van alle leeftijden werden niet beïnvloed door de hechting met hun vrienden. Dit komt overeen met eerder onderzoek waarin naar voren kwam dat jongens, maar niet meisjes, die een goede relatie hebben met hun vrienden meer de verwachting hadden later een leuke partner te krijgen (Eggermont, 2010). Een mogelijke verklaring is dat jonge jongens meer dan meisjes het idee zouden kunnen hebben dat hun toekomstige relaties lijken op de relatie die ze nu hebben met hun vrienden. Dit wordt ondersteund door eerder onderzoek dat stelt dat jongens hun interactiestijl die ze gebruiken in relaties met mannelijke vrienden ook gebruiken in nieuwe, romantische relaties (Maccoby, 1990).

De bevinding dat het kijken van romantische tv-programma's leidde tot hogere verwachtingen van passie, intimiteit en *commitment* in toekomstige relaties bevestigt constatering uit eerder onderzoek (Segrin & Nabi, 2006; Ward, 2002). Echter, de veronderstelling dat het kijken van televisieprogramma's in het genre romantiek en actie een grotere invloed zou hebben op jonge adolescenten dan op oudere adolescenten bleek niet te kunnen worden bevestigd. Hoewel in eerder onderzoek werd beargumenteerd dat romantische televisieprogramma's vooral voor jonge adolescenten een belangrijke bron van informatie over relaties is (Eggermont, 2010), bleek in het huidige onderzoek het kijken van televisieprogramma's voor jongens en meisjes van alle leeftijden van belang. Deze bevindingen worden ondersteund door onderzoek waarin naar voren kwam dat wel 94% van de jeugd films en tv-programma's kijkt om voorbeelden van romantiek te zien (Bachen & Illouz, 1996, in Ward, 2003).

De verwachtingen van jongens van 14 en 15, maar ook van 17 jaar, bleken vooral te worden beïnvloed door het kijken van romantische komedies. Hoewel jongens aangaven minder vaak romantische komedies te kijken dan meisjes, bleek dat op het moment dat

jongens dit vaker deden ze ook hogere verwachtingen hadden over passie, intimiteit en *commitment*. De verwachtingen van meisjes werden juist relatief weinig beïnvloed door het kijken van romantische komedies. Mogelijk zijn jongens die regelmatig romantische komedies kijken meer gefocust op romantische relaties dan jongens die dit (bijna) nooit doen, en zijn ze daardoor geneigd hogere verwachtingen hebben over het belang van de drie relatiekarakteristieken in toekomstige relaties.

De invloed van ouders op de verwachtingen over relaties van oudere adolescenten was relatief klein en de relatie ervaring had een grote invloed op deze groep, wat overeen komt met eerder onderzoek. Het blijkt dat naarmate adolescenten meer romantische ervaringen op doen deze ervaringen de relatietevredenheid meer beïnvloeden dan interacties met leeftijdsgenoten en ouders (Madsen & Collins, 2011). Opmerkelijk was dat de wanneer de oudere jongens aangaven meer relaties te hebben gehad, ze hogere verwachting van zowel passie als *commitment* in toekomstige relatie hadden, terwijl de oudere meisjes met meer relatie ervaring hier juist lagere verwachting over hadden. Een verklaring hiervoor kan zijn dat vrouwen vaker dan mannen aangeven dat er niet voldaan is aan de standaarden die ze stellen aan hun romantische relaties (Vangelisti & Daly, 1997). Het gevolg zou kunnen zijn dat de verwachtingen van vrouwen naar beneden worden bijgesteld na hun ervaringen in eerdere relaties terwijl die van mannen onverminderd positief blijven.

De bevinding dat de verwachtingen van 14 en 15 jarige meisjes maar door weinig of geen variabelen beïnvloed werden is opvallend. Romantische relaties hebben voor jonge adolescenten niet dezelfde functies als voor oudere adolescenten of volwassenen en het hebben van een vriendje of vriendinnetje is op deze leeftijd vaak belangrijker dan de eigenschappen van de relatie (Bouchev & Furman, 2006). Mogelijk hebben jonge meisjes hierdoor nog geen eenduidig idee van wat ze verwachten van toekomstige relaties en zijn er geen duidelijke factoren die hun verwachtingen beïnvloeden. Waarom dit voor meisjes meer

geld dan voor jongens kan mogelijk verklaard worden door het argument dat de overgang van vriendschapsrelaties naar romantische relaties makkelijker is voor jongens omdat die deze relaties als vergelijkbaar zien (Maccaby, 1990).

Nog een opmerkelijke bevinding was dat vooral de verwachtingen van de oudere adolescenten beïnvloed werden door een controle variabele, namelijk de mate van geloof. Gelovige jongens en meisjes hadden lagere verwachtingen over passie, intimiteit en *commitment*. De bevinding over lagere verwachtingen over passie komt overeen met eerder onderzoek dat aantoonde dat adolescenten die gelovig waren sterkere morele attitudes hadden over seksualiteit (Burdette, Ellison, Hill & Glenn, 2009). Echter, dat een hoge mate van geloof leidt tot lagere verwachtingen over *commitment* gaat in tegen eerder onderzoek, waarin werd aangetoond dat religieuze mensen meer waarde hechten aan *commitment* in relaties (Wolfinger & Wilcox, 2008). De literatuur geeft tot nu toe geen verklaring voor lagere verwachtingen over intimiteit en *commitment* van religieuze jongeren.

Dat jongens onrealistisch positieve verwachtingen hebben over de rol van passie in toekomstige relaties komt overeen met het stereotype beeld dat jongens vaker aangeven meer seks te willen hebben dan dat ze op het huidige moment doen (Cohan & Shotland, 1996). Waarom zowel jongens en meisjes in dit onderzoek onrealistisch lage verwachtingen hebben over *commitment*, kan mogelijk worden verklaard door de jonge leeftijd van de adolescenten. Volgens het model over de fases van romantische ontwikkeling in adolescentie (Brown 1999, in Shulman & Seiffge- Krenke, 2001) ligt al vroeg in de adolescentie de nadruk op fysieke aantrekkingskracht en intimiteit. Echter, pas rond het 20^e levensjaar beginnen de adolescenten aan lange termijn relaties, waar *commitment* een belangrijker onderdeel is (Shulman & Seiffge- Krenke, 2001). De oudste adolescenten in dit onderzoek zijn pas hoogstens 17 jaar oud, en zien daarom wellicht nog niet het belang van de rol van *commitment* in relaties.

Sterke punten en beperkingen huidig onderzoek

Dit onderzoek heeft voor het eerst inzicht verschaft over de verwachtingen van adolescenten over het belang van passie, intimiteit en *commitment* in hun toekomstige relaties en welke factoren invloed hebben op de vorming van deze verwachtingen. Een sterk aspect van dit onderzoek is daarbij dat we gekeken hebben naar verwachtingen van jonge en oudere adolescenten en zo in beeld hebben kunnen brengen welke determinanten van invloed zijn op de vorming van passie, intimiteit en *commitment* in verschillende fases van adolescentie.

Een beperking van dit onderzoek kan zijn dat het aantal adolescenten in de oudste leeftijdsgroep niet erg hoog was, vooral wanneer opgesplitst naar sekse. Hierdoor zijn de resultaten voor deze groep minder betrouwbaar. Ook zijn de 18 jarige adolescenten uiteindelijk niet meegenomen, wat een incompleet beeld geeft van de voorspellende factoren bij oudere adolescenten. Tevens is in dit onderzoek geen rekening gehouden met hoe reëel de adolescenten televisieprogramma's ervaren en in welke mate ze zich hiermee identificeren, terwijl dit in eerdere onderzoeken wel invloed bleek te hebben op verwachtingen en attitudes. De ervaren "betrokkenheid" van adolescenten bij tv-programma's voorspelde beter de seksuele verwachtingen dan alleen het aantal kijk uren (Ward & Rivadeneyra, 1999). In dit onderzoek is alleen gevraagd hoe vaak adolescenten een bepaald programma keken maar mogelijk heeft dit dus een niet compleet beeld gegeven van de invloed van televisieprogramma's op romantische verwachtingen.

Nog een mogelijke beperking is dat 70% van de volwassen participanten aangaf het christelijk geloof aan te hangen, terwijl dit voor de adolescenten maar 40% was. Aangezien in dit onderzoek naar voren kwam dat de mate van geloof verwachtingen van de adolescenten beïnvloed, zou dit ook kunnen gelden voor de ervaringen van de volwassenen en een vertekenend beeld kunnen hebben gegeven van hoe (on)realistisch de verwachtingen van adolescenten daadwerkelijk waren.

Vervolgonderzoek

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen welke factoren invloed hebben op de vorming van verwachtingen over passie, intimiteit en *commitment*. Of de (onrealistische) verwachtingen over de rol van passie, intimiteit en *commitment* in relaties stabiel blijven in de overgang van adolescentie naar jong volwassenheid en welke invloed deze verwachtingen hebben op latere relatie ervaringen, is nog niet bekend. Toekomstig onderzoek zou er goed aan doen dit verder in kaart te brengen, want als verwachtingen over de relatiekarakteristieken stabiel blijken te zijn, kan op basis van eerder onderzoek (Sternberg & Barnes, 1985) verondersteld worden dat adolescenten die meer onrealistische verwachtingen hebben minder tevreden zijn met hun relatie in de jong volwassenheid.

Tenslotte kwam in het huidige onderzoek naar voren dat de mate van geloof voor oudere adolescenten een aanzienlijke invloed heeft op hun romantische verwachtingen en ook eerder onderzoek heeft de samenhang tussen religie en romantische relaties al veelvuldig aangetoond (Wolfinger & Wilcox, 2008). Echter, afgezien van het thema ‘seksualiteit’, is er nog niks bekend over de invloed van religie op de vorming van verwachtingen van adolescenten over hoe het is om een serieuze relatie te hebben. Hoewel men op basis van eerder onderzoek wellicht zou verwachten dat religieuze jongeren veel waarde hechten aan *commitment* (Wolfinger & Wilcox, 2008), kwam in het huidige onderzoek naar voren dat gelovige jongeren lagere verwachtingen hebben over passie, intimiteit en *commitment*. Er is dus nog veel onduidelijkheid over de invloed van religie op romantische verwachtingen van adolescenten en toekomstig onderzoek zou er goed aan doen dit verband helder te krijgen.

Conclusie

Uit dit onderzoek kan worden opgemaakt dat de vorming verwachtingen over de rol van passie, intimiteit en *commitment* in toekomstige relaties van jonge en oudere adolescenten door verschillende factoren beïnvloed wordt. Waar de hechting met vrienden en de

relatietevredenheid van de ouders voor de jonge adolescenten hogere verwachtingen voorspeldt, worden de verwachtingen van oudere adolescenten meer beïnvloed door hun relatie ervaring en de mate van geloof. Het kijken van romantische televisieprogramma's leidt bij alle adolescenten tot hogere verwachtingen over de relatiekarakteristieken. Verder blijken jongens en meisjes onrealistisch lage verwachtingen te hebben over de rol van *commitment* en verwachten jongens daarbij ook dat passie later een belangrijkere rol zal spelen dan dat het in werkelijkheid doet voor volwassenen.

Hier mee komt duidelijk naar voren dat adolescenten niet alleen al vroeg verwachtingen hebben over het al dan niet trouwen, maar ook over de rol die verschillende relatiekarakteristieken spelen in toekomstige relaties. Met deze bevindingen is een fundering gelegd voor verder onderzoek op het gebied van adolescenten en romantische verwachtingen. Want hoewel soms lijkt dat adolescenten opgaan in de drama van alle dag, blijken ze ook al vooruit te blikken op hun romantische toekomst en zouden hun latere relaties behoorlijk beïnvloed kunnen worden door deze verwachtingen.

Referenties

- Armsden, G.C. & Greenberg, M.T. (1987). The Inventory of Parent and Peer Attachment: Individual Differences and Their Relationship to Psychological Well-Being in Adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 16(5), 427- 454.
- Axinn, W.G. & Thornton, A. (1996). The Influence of Parents' Marital Dissolutions on Children's Attitudes Toward Family Formation. *Demography*, 33(1), 66-81.
- Bouchev, H.A. & Furman, W. (2006). Dating and Romantic Experiences in Adolescence. In Adams, G.R. & Berzonsky, M.D. (Eds.), *Blackwell Handbook of Adolescence* (pp. 312-329) doi: 10.1002/9780470756607.ch15
- Bradbury, T.N. & Fincham, F.D. (1988). Individual Difference Variables in Close Relationships: A Contextual Model of Marriage as an Integrative Framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(4), 3-721.
- Burdette, A.M., Ellison, C.G., Hill, T.D. & Glenn, N.D. (2009). “Hooking Up” at College: Does Religion Make a Difference? *Journal for the Scientific Study of Religion*, 48, 535–551. doi: 10.1111/j.1468-5906.2009.01464.x
- Cohan, L.L. & Shotland, R.L. (1996). Timing of First Sexual Intercourse in a Relationship: Expectations, Experiences, and Perceptions of Others. *The Journal of Sex Research*, 33, 291-299. doi: 10.1080/00224499609551846
- Collins, W.A. (2003). More than Myth: The Developmental Significance of Romantic Relationships During Adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13, 1–24. doi: 10.1111/1532-7795.1301001
- Connolly, Furman & Konarski, 2000. The Role of Peers in the Emergence of Heterosexual Romantic Relationships in Adolescence. *Child Development*, 71, 1395-1408. doi: 10.1111/1467-8624.00235

- Cunningham, M. & Thornton, A. (2006). The Influence of Parents' Marital Quality on Adult Children's Attitudes toward Marriage and its Alternatives: Main and Moderating Effects. *Demography*, 43, 659-672. doi: 10.1353/dem.2006.0031
- Dyk, P.H. & Adams, G.R. (1990). Identity and Intimacy: An Initial Investigation of Three Theoretical Models Using Cross-Lag Panel Correlations. *Journal of Youth and Adolescence*, 19(2), 92- 110.
- Eggermont, S. (2010). Television Viewing, Perceived Similarity, and Adolescents' Expectations of a Romantic Partner. *Journal of Broadcasting and Electronic media*, 48, 244- 265. doi: 10.1207/s15506878jobem4802_5
- Furman, W. (1999). Friends and lovers: The role of peer relationships in adolescent romantic relationships. In W.A. Collins & B. Laursen (Eds.), *Minnesota Symposium on Child Development: Vol 29. Relationships as developmental contexts* (pp. 133-154). Hillsday, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Furman, W. (2002). The Emerging Field of Adolescent Romantic Relationships. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 177. doi: 10.1111/1467-8721.00195
- Furman & Wehner, (1997). Adolescent Romantic Relationships: A Developmental Perspective. *New Directions for Child Development*, 78, 21-36.
doi: 10.1002/cd.23219977804
- Gorrese, A. & Ruggieri, R. (2012). Peer Attachment: A Meta-analytic Review of Gender and Age Differences and Associations with Parent Attachment. *Journal of Youth Adolescence*, 41, 650–672. doi 10.1007/s10964-012-9759-6
- Halpern-Meehin, S. (2012). Unlikely Optimists, Skeptics, and Believers: Understanding Adolescents' Prospective Relationship Views. *Journal of Adolescent Research*, 27, 606-631. doi: 10.1177/0743558411432634

- Hamamci, Z. (2005). Dysfunctional Relationship Beliefs in Marital Conflict. *Journal of Rational Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 23, 245- 261. doi:10.1007/s10942-005-0013-y
- Jones, G.D. & Nelson, E.S. (1996). Expectations of Marriage Among College Students From Intact and Non-Intact Homes. *Journal of Divorce & Remarriage*, 26, 171-189. doi: 10.1300/J087v26n01_09
- Larson, J.H. (1988). The Marriage Quiz: College Students' Beliefs in Selected Myths about Marriage. *Family Relations*, 37(1), 3-11.
- Lempers, J.D. & Clarck- Lempers, D.S. (1992). Young, Middle, and Late Adolescents' Comparisons of the Functional Importance of Five Significant Relationships. *Journal of Youth and Adolescence*, 21, 53-96. doi: 10.1007/BF01536983
- Maccoby, E.E. (1990). Gender and Relationships: A Developmental Account. *American Psychologist*, 45, 513-520. doi: 10.1037/0003-066X.45.4.513
- Madsen, S.D. & Collins, W.A. (2011). The Salience of Adolescent Romantic Experiences for Romantic Relationship Qualities in Young Adulthood. *Journal of Research on Adolescence*, 21, 789 – 801.
- Manning, W.D., Longmore, M.A. & Giordano, P.C. (2007). The Changing Institution of Marriage: Adolescents' Expectations to Cohabit and to Marry. *Journal of Marriage and Family*, 69, 559–575. doi: 10.1111/j.1741-3737.2007.00392.x
- Plotnick, R.D. (2007). Adolescent expectations and desires about marriage and parenthood. *Journal of Adolescence*, 30, 943–963. doi: 10.1016/j.adolescence.2007.01.003
- Richards, M.H. Crowe, P.A., Larson, R. & Swarr, A. (1998). Developmental Patterns and Gender Differences in the Experience of Peer Companionship during Adolescence. *Child Development*, 69, 154-163. doi: 10.1111/j.1467-8624.1998.tb06140.x

- Segrin, C. & Nabi, R.L. (2002). Does Television Viewing Cultivate Unrealistic Expectations about Marriage? *Journal of Communication*, 52, 247-263. doi: 10.1111/j.1460-2466.2002.tb02543.x
- Shulman, S. & Scharf, M. (2000). Adolescent Romantic Behaviors and Perceptions: Age- and Gender-Related Differences, and Links with Family and Peer Relationships. *Journal of research on Adolescence*, 10(1), 99-118.
- Shulman, S. & Seiffge-Krenke, (2001). Adolescent Romance: Between Experience and Relationships. *Journal of Adolescence*, 24, 417-428. doi:10.1006/jado.2001.0403
- Stackert, R.A. & Bursik, K. (2002). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34, 1419–1429. doi: 10.1016/S0191-8869(02)00124-1
- Sternberg, R.J. (1986). A Triangular Theory of Love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135. doi: 10.1037/0033-295X.93.2.119
- Sternberg, R.J. & Barnes, M.L. (1985). Real and Ideal Others in Romantic Relationships: Is Four a Crowd? *Journal of Personality and Social Psychology*, 49, 1586—1608.
- Sumter, S.R., Valkenburg, P.M. & Peter, J. (2013). Perceptions of love across the lifespan: Differences in passion, intimacy, and commitment. *International Journal of Behavioral Development*, 37, 417-427. doi: 10.1177/0165025413492486
- Tasker, Y. (1993). *Spectaculair Bodies: Gender, genre and the action cinema*. London: Routledge.
- Thornton, A. & Young-DeMarco, L. (2001). Four Decades of Trends in Attitudes Toward Family Issues in the United States: The 1960s Through the 1990s. *Journal of Marriage and Family*, 63, 1009–1037. doi: 10.1111/j.1741-3737.2001.01009.x

- Vangelisti & Daly, (1997). Gender differences in standards for romantic relationships. *Personal Relationships*, 4, 203-219.
- Ward, L.M. (2002). Does Television Exposure Affect Emerging Adults' Attitudes and Assumptions About Sexual Relationships? Correlational and Experimental Confirmation. *Journal of Youth and Adolescence*, 31, 1-15. doi:10.1023/A:1014068031532
- Ward, L.M. (2003). Understanding the role of entertainment media in the sexual socialization of American youth: A review of empirical research. *Developmental Review*, 23, 347-388. doi: 10.1016/S0273-2297(03)00013-3
- Ward, L.M. & Rivadeneyra, R. (1999). Contributions of Entertainment Television to Adolescents' Sexual Attitudes and Expectations: The Role of Viewing Amount Versus Viewer involvement. *The Journal of Sex Research*, 36, 237-249. doi: 10.1080/00224499909551994
- Willoughby, B.J. Hall, S.S. & Luczak, H.P (2013). Marital Paradigms: A Conceptual Framework for Marital Attitudes, Values, and Beliefs. *Journal of Family Issues*. Advance online publication. doi:10.1177/0192513X13487677
- Wolfinger, N.H. & Wilcox, W.B. (2008). Happily Ever after? Religion, Marital Status, Gender and Relationship Quality in Urban Families. *Social Forces*, 86(3), 1311-1337.

Romantische verwachtingen van adolescenten en diens voorspellers

Tabel 1

Beschrijvende statistieken van de participanten voor mannen en vrouwen per conditie

Variabele	14 & 15 jaar				16 jaar				17 jaar				Volwassenen			
	Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen		Mannen		Vrouwen	
	<i>n</i>	M(SD)	<i>n</i>	M(SD)	<i>n</i>	M(SD)	<i>n</i>	M(SD)	<i>n</i>	M(SD)	<i>n</i>	M(SD)	<i>n</i>	M(SD)	<i>n</i>	M(SD)
Passie	95	8.14(1.23)	111	7.59(1.41)	49	7.95(1.31)	60	7.83(1.38)	27	8.06(.85)	24	8.15(1.13)	33	7.22(1.62)	58	7.55(1.42)
Intimiteit	95	8.81(1.10)	111	8.97(.84)	49	8.56(1.08)	60	8.89(1.00)	27	8.57(.81)	24	9.11(.82)	33	9.07(.75)	58	9.23(.74)
<i>Commitment</i>	95	8.69(1.11)	111	8.94(.84)	49	8.45(1.31)	60	8.93(.93)	27	8.33(1.19)	24	9.12(.78)	33	9.02(.79)	58	9.08(.90)
Hechting ouders	97	4.31(.53)	112	4.15(.68)	51	4.06(.63)	60	4.06(.71)	27	4.30(.37)	25	4.33(.51)				
Hechting vrienden	97	3.88(.66)	112	4.08(.78)	51	3.87(.62)	60	4.14(.80)	27	3.93(.64)	25	4.31(.39)				
Relatie ervaring	95	.97(1.12)	112	.59(.91)	51	1.04(1.17)	60	1.08(1.14)	27	1.00(1.07)	25	.80(.82)				
Romkoms	92	1.94(1.48)	108	5.88(2.63)	50	2.00(1.54)	56	5.45(2.32)	27	2.78(2.03)	25	6.04(2.41)				
<i>Reality tv</i>	92	3.75(2.76)	108	6.00(2.74)	50	3.41(2.77)	57	5.79(2.83)	27	3.52(2.85)	25	5.88(2.73)				
Actiefilms	93	7.12(2.45)	108	4.19(2.71)	50	6.68(2.45)	57	3.84(2.48)	27	7.11(2.01)	25	3.52(2.45)				
Relatietevr. ouders	83	8.82(1.22)	90	8.25(1.98)	45	8.44(1.53)	48	8.25(1.98)	22	8.34(1.03)	23	8.45(1.48)				

Note. Romkom = Romantische komedies; Relatietevr. Ouders= Relatietevredenheid van de ouders. Overige gegevens van ouders zijn weggelaten wegens irrelevantie.

Romantische verwachtingen van adolescenten en diens voorspellers

Tabel 2

Verdeling adolescenten naar leeftijdsgroep, opleidingsniveau en leerjaar

Opleidings- niveau	Leerjaar	14 en 15 jaar		16 jaar		17 jaar		Totaal
		Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	n (%)
		n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
Mavo								
	3	21 (21.6)	30 (26.8)	2 (3.9)	1 (1.7)			54 (14.4)
	4	13 (13.4)	24 (21.4)	15 (29.4)	17 (28.3)	4 (14.8)	1 (4.0)	74 (19.8)
Havo								
	3	22 (22.7)	19 (17.0)	4 (7.8)	2 (3.3)			47 (12.6)
	4	8 (8.2)	6 (5.4)	12 (23.5)	8 (13.)	3 (11.1)	1 (4.0)	38 (10.2)
	5			5 (9.8)	15 (25.0)	9 (33.3)	9 (36.0)	38 (10.2)
Vwo								
	3	32 (33.0)	25 (22.3)		1 (1.7)			59 (15.8)
	4	1 (1.0)	8 (7.1)	6 (11.8)	8 (13.3)			24 (6.4)
	5			7 (13.7)	8 (13.3)	4 (14.8)	11 (44.0)	30 (8.0)
	6					7 (25.9)	3 (12.0)	10 (2.7)
Totaal		97 (100)	112 (100)	51(100)	60 (100)	27 (100)	25 (100)	374 (100)

Romantische verwachtingen van adolescenten en diens voorspellers

Tabel 3

Correlaties tussen de hoofdvariabelen voor adolescente jongens en meisjes

Variabelen		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		<i>Vrouwen</i>									
<i>Mannen</i>	1. Passie	-	.46***	.48***	.14*	.07	.08	.05	.06	.12 ^a	-.04
	2. Intimiteit	.61***	-	.69***	.22**	.15*	-.01	.00	.07	.03	.12
	3. <i>Commitment</i>	.58***	.84***	-	.08	.13 ^a	.04	.02	.15*	.01	.05
	4. Hechting ouders	.11	.27***	.26***	-	.37***	-.04	.02	.12 ^a	.03	.40***
	5. Hechting vrienden	.25**	.31***	.30***	.39***	-	-.03	.21**	.19**	.08	.16*
	6. Relatie ervaring	.23**	.15*	.14 ^a	-.02	.20**	-	-.01	-.07	.14 ^a	-.05
	7. Romantische komedies	.08	.17*	.21**	-.06	.01	.09	-	.18*	.10	-.01
	8. <i>Reality tv</i>	.11	.09	.12	.01	.04	.10	.27***	-	-.08	.12
	9. Actie films	.19*	.07	.06	.13 ^a	.05	.16*	.11	.11	-	-.01
	10. Relatietevr. ouders	.35***	.37***	.38***	.36***	.15 ^a	.18*	-.11	.02	.08	-

Note. Waardes voor mannen staan onder de diagonale lijn, waardes voor vrouwen boven. Relatietevr. ouders = Relatietevredenheid van de ouders

* $<.05$, ** $<.01$, *** $<.001$, ^a = marginaal significant

Romantische verwachtingen van adolescenten en diens voorspellers

Tabel 4

Resultaten meervoudige regressie analyse voor variabelen die de verwachting over de rol van passie, intimiteit en commitment in toekomstige relaties voorspellen, uitgezet naar leeftijdsgroepen en sekse

	Passie				Variabele	Intimiteit				Variabele	Commitment			
	Variabele	β	t	R^2		ΔR^2	β	t	R^2		ΔR^2	β	t	R^2
14 & 15 jaar														
Mannen														
Model 1			.29	.29***	Model 1			.24	.24***	Model 1			.31	.31***
Hechting vrienden	.12	1.17			Hechting ouders	.15	.132			Hechting vrienden	.28**	2.82		
Relatie ervaring	.14	1.42			Hechting vrienden	.20 ^a	1.77			Romkom	.22*	2.28		
Romkom	.17 ^a	1.70			Romkom	.19 ^a	1.78			Relatietevr. ouders	.43***	4.43		
Relatietevr. ouders	.44***	4.40			Relatietevr. ouders	.33**	3.11							
Vrouwen														
Model 1			.02	.02	Model 1			.12	.12*	Model 1			.03	.03
Opleidingsniveau	.16	1.64			Hechting ouders	.19	1.59			Relatietevr. ouders	.16	.13		
Model 2			.09	.07 ^a	Romkom	-.12	-1.11							
Opleidingsniveau	.24*	2.36			Relatietevr. ouders	.23*	1.99							
Relatie ervaring	.12	1.25												
Reality tv	.25*	2.34												
Romkom	-.19 ^a	-1.71												
Actie films	.14	1.39												
16 jaar														
Mannen														
Model 1			.02	.02	Model 1			.25	.25**	Model 1			.03	.03
Gelovig	.12	.79			Hechting vrienden	.26 ^a	1.83			Opleidingsniveau	-.17	-1.08		
Model 2			.29	.27*	Relatietevr. ouders	.37*	2.64			Model 2			.33	.30**
Gelovig	.27 ^a	1.84								Opleidingsniveau	-.15	-1.08		
Hechting vrienden	.30*	2.11								Hechting ouders	.21	1.21		
Actie films	.24 ^a	1.7								Hechting vrienden	.27	1.64		

Romantische verwachtingen van adolescenten en diens voorspellers

	Relatietevr. ouders	.31*	2.1						Relatietevr. ouders	.27 ^a	1.70			
Vrouwen									Relatie ervaring	-.19	-1.26			
Model 1			.14	.14*	Model 1		.09	.09*	Model 1			.17	.17**	
Gelovig	.25 ^a	1.81			Opleidingsniveau	-.30*	-2.35		Opleidingsniveau	-.41**	-3.30			
Opleidingsniveau	-.26 ^a	-1.83			Model 2			.13	.04*	Model 2		.26	.09**	
Model 2			.23	.09*	Opleidingsniveau	-.37**	-2.72		Opleidingsniveau	-.51***	-4.01			
Gelovig	.17	1.21			Romkom	.19	1.42		Romkom	.30*	2.35			
Opleidingsniveau	-.17	-1.18							<i>Reality tv</i>	.13	1.12			
Hechting ouders	.30 ^a	1.93												
Relatietevr. ouders	-.31 ^a	-1.99												
17 jaar														
Mannen														
Model 1			.00	.00	Model 1			.00	.00	Model 1			.01	.01
Gelovig	.01	.05			Gelovig	.01	.03			Gelovig	.07	0.30		
Model 2			.27	.27	Model 2			.51	.51*	Model 2			.56	.55*
Gelovig	-.32	-1.23			Gelovig	-.41 ^a	-1.95			Gelovig	-.38 ^a	-1.89		
Relatie ervaring	.45 ^a	1.78			Relatie ervaring	.32	1.55			Relatie ervaring	.42*	2.16		
Romkom	.53 ^a	1.92			Romkom	.79**	3.49			Romkom	.82**	3.84		
<i>Reality tv</i>	.35	1.37			<i>Reality tv</i>	.53*	2.53			<i>Reality tv</i>	.61**	3.12		
Relatietevr. ouders	.36	1.25			Relatietevr. ouders	.37	1.59			Relatietevr. ouders	.55*	2.51		
Vrouwen														
Model 1			.02	.02	Model 1			.02	.02	Model 1			.06	.06
Gelovig	-.16	-.74			Gelovig	-.14	-.631			Gelovig	-.07	-.32		
Model 2			.40	.38*	Model 2			.33	.31	Opleidingsniveau	-.25	-1.16		
Gelovig	-.43*	-2.16			Gelovig	-.28	-1.31			Model 2			.36	.30
Relatie ervaring	-.39*	-2.12			Hechting vrienden	.34	1.62			Gelovig	-.49 ^a	-1.82		
Actie films	.52*	2.62			Relatie ervaring	-.29	-1.31			Opleidingsniveau	-.33	-1.51		
<i>Reality tv</i>	.28	1.35			Romkom	-.28	-1.31			Hechting ouders	-.31	-1.12		
					Relatietevr. ouders	-.40 ^a	-1.87			Relatie ervaring	-.51 ^a	-1.86		

Romantische verwachtingen van adolescenten en diens voorspellers

Actie films	.33	1.37
<i>reality tv</i>	.54*	2.15

Note. * $<.05$, ** $<.01$, *** $<.001$, ^a = marginaal significant

Romantische verwachtingen van adolescenten en diens voorspellers
Appendix

Vragenlijst

Relatie ervaring. Open vraag: Hoeveel relaties van drie maanden of langer heb je gehad?

Relatietevredenheid ouders. Antwoord op een schaal van 1 (“*helemaal niet gelukkig*”) tot 10 (“*heel gelukkig*”): Hoe gelukkig denk je dat je ouders zijn in hun relatie?

Hechting met ouders en vrienden. Ingekorte en vertaalde versie van de *inventory of parent and peer attachment* (Armsden & Greenberg, 1987). Gebruik 5-punt Likertschaal, van 1 (“*helemaal mee oneens*”) tot 5 (“*helemaal mee eens*”).

Ouders.

Mijn ouders respecteren mijn gevoelens.

Mijn ouders accepteren me zoals ik ben.

Mijn ouders hebben vertrouwen in mijn beslissingen.

Mijn ouders hebben hun eigen problemen, dus ik belast ze niet met die van mij.

Ik vertel mijn ouders over mijn problemen en moeilijkheden.

Mijn ouders moedigen mij aan om over mijn problemen te praten.

Mijn ouders begrijpen niet wat mij bezig houdt tegenwoordig.

Ik kan rekenen op mijn ouders wanneer ik iets kwijt moet.

Ik heb het gevoel dat niemand me begrijpt.

Vrienden.

Ik schaam me of voel me dom als ik met mijn vrienden over mijn problemen praat.

Mijn vrienden bemoedigen me om over mijn problemen te praten.

Mijn vrienden begrijpen niet wat mij bezig houdt tegenwoordig.

Ik heb het gevoel dat mijn vrienden goede vrienden zijn.

Ik vertrouw mijn vrienden.

Mijn vrienden respecteren mijn gevoelens.

Het lijkt alsof mijn vrienden zich zonder reden irriteren aan mij.

Ik vertel mijn vrienden over mijn problemen en moeilijkheden.

Wanneer mijn vrienden weten dat mij iets dwars zit, dan vragen ze daar naar.

Verwachtingen relatie karakteristieken. Welke onderdelen verwacht je dat het *meest* belangrijk zal vinden in je relatie in de toekomst? (voor volwassenen: welke onderdelen vind je het meest belangrijk in je huidige relatie?) Antwoord op een schaal van 1 (“*helemaal niet belangrijk*”) tot 10 (“*heel belangrijk*”).

Passie.

Hartstocht, Aantrekkingskracht,

Opwinding, Passie

Intimiteit.

Wederzijds begrip, Elkaar steunen,

Verbondenheid, Respect hebben voor elkaar

Commitment.

Vriendschap, Inzetten om relatie in stand te houden, Emotionele betrokkenheid,

Trouw zijn

Tv-programma's. Hoe vaak kijk je de volgende programma's? Antwoord op een schaal van 1 (“*helemaal nooit*”) tot 10 (“*heel vaak*”): ‘romantische komedies en/of drama films’, ‘reality series’, ‘actie films’.